Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Secundino Loidi Erquizia Panpo

Eibar, Gipuzkoa
(1919-2010)

Aurkibidea

Biografia

Secundino Eibarren jaio zen, hobeto esanda: Eibarko udaletxean, bere aita udaletxeko atezaina izan baitzen. II. Errepublika aldarrikatu zen eguna gertutik bizi izan zuen: Secundino umea izan zen, bere aitak hala egiteko aginduta, Errepublikaren bandera bila zentro errepublikanora joan zena. Beharbada, Secundinori, aurrerantzean politikarekiko izan zuen konpromisoa gertaera horrek esnatu zion. Une latzak bizi izan zituen gerratean: frontean zegoela, nazionalak Eibarren sartu zirela eta bere aita eraman zutela jakin zuen; ez zuen gehiago bere aitaren berri izan. Armeria Eskolak izan zuen maestriako lehen promozio edo ikasle–taldeko kidea izan zen. Victor Sarasqueta lantegian jardun zuen beharrean eta gero bere tailerra sortu zuen. Txirrindularitza gustukoa zuen eta “Bicicleta Eibarresa”ren sorrerarekin zerikusi handia izan zuen. Club Ciclista-ren presidente izan zen eta baita Armeria Eskolako ikasle ohien elkarteko lehendakari ere. Esparru askotan lan ugari egin zuen Eibarren Secundinok.

Zintak

AB-198

- **Proiektua**: Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Sarasua Aranberri, Asier
- **Data**: 2000-04-05
- **Iraupena**: 84 min
- **Euskarria**: Hi8
- **Kodifikatzailea**: Gaston Balerdi, Izaskun

AB-265

- **Proiektua**: Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data**: 2001-01-16
- **Iraupena**: 87 min
- **Euskarria**: Hi8

AB-319

- **Proiektua**: Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data**: 2002-05-31
- **Iraupena**: 58 min
- **Euskarria**: Hi8
- **Kodifikatzailea**: Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Tomás Meabe aterpetxea

- **Erref**: AB-265/002
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:02:30. **Bukatu**: 00:05:30

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Tomas Meabe aterpetxea nolakoa zen azaltzen dute: frontoia; iturria. Inaugurazio egunean, "La Romeral" bandarekin joan zen Salvador Kalamuara. 1934ko irailaren 29an inauguratu zuten aterpetxea. Argazki zaharrak ikusten dihardute.

2. Krisialdi ekonomikoa; Arrateko bidea

- **Erref**: AB-265/005
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:08:30. **Bukatu**: 00:10:45

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Errepublika aurreko alkatea, Timoteo Zubiate izan zen. Eibarko industrian krisialdi handia egon zen eta Arrateko bidea egitea erabaki zuten, Santiago Astigarraga Ibargain alkate zela.

3. Salvador Marzana: gizon ekintzailea

- **Erref**: AB-265/011
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:30:15. **Bukatu**: 00:32:20

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:
Salvador Marzanak gaztetako urteen laburpena egiten du labur-labur: 12 urterekin aita hil, 13 urterekin lanean hasi (goizeko 6retatik arratsaldeko 5etara); lana bukatu ondoren Eskola Armeriara zerbait ikastera eta afal ostean Musika Bandaren entseguetara. 18 urterekin Gerra Zibila hasi zen eta 8 urtetan etxera itzuli gabe egon zen. 14 urterekin Alfan hasi zen lanean. Batallón de Trabajadores.

4. Tomás Meabe aterpetxearen aurrekaria

- **Erref**: AB-265/015
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:42:45. **Bukatu**: 00:44:40

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Irudiak grabatzen

Laburpena:
Tomas Meabe aterpetxea; benetako aterpetxea egin aurretik beste txabola bat izan zuten.

5. II. Errepublikaren aldarrikapena Eibarren

- **Erref**: AB-265/020
- **Iraupena**: 0:04:55. **Hasi**: 00:52:25. **Bukatu**: 00:57:20

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:
Secundino Loidi: Errepublikaren aldarrikapena; apirilaren 13an ez zen ezer gertatu. Aita udaletxeko konserjea zen eta familia osoa bizi zen udaletxean. Apirilaren 14ean, goizean goizago (oraindik eguna argitu gabe) jende asko hasi zen batzen udalean. Eguna argitu zenean Centro Republicano-ra joateko esan zioten banderaren bila. Udalean bildutako jendearen egoneza. Bandera errepublikarra aitak ipini zuen, 10:00ak inguruan. Untzaga plazaren izen aldaketa.

6. II. Errepublikaren aldarrikapena

- **Erref**: AB-265/021
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:57:20. **Bukatu**: 00:58:35

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:
Arratsaldeko 16:00ak aldera iritsi zen Errepublikaren aldarrikapenaren konfirmazioa. Bandera errepublikarra noiz, nork ipini zuen.

7. Apirilaren 14a Eibarren

- **Erref**: AB-265/022
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:58:35. **Bukatu**: 01:00:30

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:
Salvador Marzana: etxera etorri zitzaien "Polkesia", Errepublikaren aldarrikapenaren berri ematen. San Andres kaleari Errepublika garaian Pablo Iglesias izena ipini zitzaion. Untzagara zelan juan ziran. Hauteskunde gauean emaitzak nola ezagutu zituzten; orduan egindako jaia.

8. "Muy Ejemplar Ciudad" izendapena

- **Erref**: AB-265/023
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 01:00:30. **Bukatu**: 01:02:15

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:
Muy Ejemplar Ciudad izendatu zituzten Eibar eta Jaca. Hernandez y Galán militarren altxamendua nola gertatu zen azaltzen du; Eibarko Casa del Pueblo-an beraien argazkiak zeuden.

9. Altxamendu militarra Jacan

- **Erref**: AB-265/025
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 01:02:30. **Bukatu**: 01:03:45

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1923-1931: Primo de Rivera

Laburpena:
Jacan altxamendua egin zutenean, militarrak Eibarrera etorri ziren. Orduko kontuak.

10. Untzaga plazaren izen-aldaketa

- **Erref**: AB-265/026
- **Iraupena**: 0:03:40. **Hasi**: 01:03:45. **Bukatu**: 01:07:25

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:
Salvador: "Eltzartza" igo zen eskailerarekin Untzaga plazaren izena aldatzera; hiriburuetatik aldarrikapenaren berria iritsi zenean gertatu zen, arratsaldeko 17:00ak inguruan. Plaka zaharra kendu eta kartoizko probisionala ipini zuen. "El eibarrés es inmortal, ..." kanta.

11. Apirilaren 12ko hauteskundeen emaitzak

- **Erref**: AB-265/028
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 01:09:05. **Bukatu**: 01:11:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Secundino: Mateo Kareaga bidali zuten koartelera aldarrikapenaren berri ematera. Udaletxean 17 zinegotzitik 7 errepublikarrak ziren, 9 sozialistak eta Mateo guztietatik gazteena.

12. Niceto Alcalá Zamora Eibarren

- **Erref**: AB-265/032
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 01:16:20. **Bukatu**: 01:17:50

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:
Niceto Alcalá Zamora Eibarrera etorri zeneko kontuak. Queipo de Llano. Gerra garaiko kontuak.

13. Aita eta aitita udaletxeko atezain

- **Erref**: AB-319/002
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:00:22. **Bukatu**: 00:01:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Udaletxean jaio zen. Aitita mikeletea izan zenez, atezain aukeratu zuten Eibarko udaletxerako eta ondoren aitak ordezkatu zuen. Aita Santanderren hil zuten gerran.

14. 1936ko altxamendu militarraren eguna

- **Erref**: AB-319/003
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:01:57. **Bukatu**: 00:03:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
1932an Armeria Eskolan hasi eta 1936ko uztailan bukatu zituen han ikasketak. Uztailaren 18an ikasleen afaria egin zuten eta hantxe izan zuten altxamendu militarraren berri.

15. Udaletxean bizi zirenak

- **Erref**: AB-319/005
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:04:27. **Bukatu**: 00:07:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Udaletxean bizi zirenak izendatzen ditu. Azkenerako beraiek bakarrik bizi izan ziren han. Logela bat zeukan berak ikasketetarako, eraikineko erlojuaren aldamenean.

16. Gerra garaian, Deustura fusilak egitera

- **Erref**: AB-319/006
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:07:01. **Bukatu**: 00:08:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Deustura joan zen lanera, fusilak egitera. Zein lan egiten zituzten azaltzen du.

17. Armeria Eskolan ikasitakoa

- **Erref**: AB-319/007
- **Iraupena**: 0:03:33. **Hasi**: 00:08:22. **Bukatu**: 00:11:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Armeria Eskolako zuzendaria, Julian Etxeberria, aipatzen du. Eskolako oroitzapen ona dauka; ikasketak zelakoak ziren kontatzen du.

18. Armeria Eskolako irakasleak

- **Erref**: AB-319/008
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:11:55. **Bukatu**: 00:13:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Armeria Eskolako irakasleak izendatzen ditu.

19. Gerran fusilak egin, kartzelara eta soldadutzara

- **Erref**: AB-319/010
- **Iraupena**: 0:04:14. **Hasi**: 00:16:00. **Bukatu**: 00:20:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Deustun fusilak egiten aritu ziren gerra garaian eta handik pixkaka ia Galiziaraino iritsi ziren. "Eibartikan urten genduan" kantuaren estrofa bat abesten du. Kartzelatu egin zituzten. Ondoren, soldadutzara joan behar izan zen frankistekin eta sei urte egin zituen.

20. Udaletxean eskola, institutua, musika banda

- **Erref**: AB-319/011
- **Iraupena**: 0:03:49. **Hasi**: 00:20:14. **Bukatu**: 00:24:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:
Udaletxean pilotan egiten zuten eta debekatuta zegoenez, aitak kendu egiten zizkien pilotak. Eskolara bertara joaten zen, udaletxera. Handik frontoi zaharraren ondoan egin zutenera joan zen. Udaletxean institutua jarri zuten, lehenengo solairuan. Musika bandarentzat entsegurako lokala bigarren solairuan zegoen.

21. Udaletxearen ingurua

- **Erref**: AB-319/014
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:27:19. **Bukatu**: 00:28:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Udaletxearen ingurua deskribatzen du. Sozialisten egoitza, kioskoa, futbolean egiteko lekua, O´Donell kalea...

22. `Panpo´ ezizena nondik datorkien

- **Erref**: AB-319/015
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:28:54. **Bukatu**: 00:30:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:
Aitari `Panpo´ esaten zioten. Umetan "kanpora" esan beharrean, "panpora" esaten zuen bere amandreak.

23. Mikeleteen eraikina eta zeregina

- **Erref**: AB-319/016
- **Iraupena**: 0:03:18. **Hasi**: 00:30:23. **Bukatu**: 00:33:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:
Aitita mikeletea zen eta probintziako mugak zaintzen lan egiten zuen. Mikeleteen eraikina non zegoen azaltzen du. Ijitoak etortzen zirenean, mikeleteek bidali egiten zituzten.

24. Telleria alkatea

- **Erref**: AB-319/017
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:33:41. **Bukatu**: 00:35:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:
Errepublikanoek irabazi zutenean, Telleria izendatu zuten alkate. Udaletxeko kargudunak zein alderditakoak ziren esaten du. Bere aitak Telleria alkateari jarraitu zion gerra garaian ere.

25. GAC, Orbea eta Beistegi txirrindulari taldeak

- **Erref**: AB-319/020
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:42:10. **Bukatu**: 00:44:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Txirrindularitza
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Bizikleta-fabrikak

Laburpena:
Gerra aurretik, bizikleta lasterketak egiten zituzten. GAC taldea zegoen. Geroago, Orbeak eta Beistegik ere bazeukaten. Hiru lantegi haiek mantentzen zuten "Bicicleta Eibarresa" lasterketa.

26. Luis Urzelai txirrindularia

- **Erref**: AB-319/022
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:46:00. **Bukatu**: 00:47:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Txirrindularitza

Laburpena:
Eibarko txirrindulari onen artean, Luis Urzelai `Tartako´ dauka gogoan.

27. Eibarko bizikletaren antolakuntza

- **Erref**: AB-319/023

- **Iraupena**: 0:03:04. **Hasi**: 00:47:22. **Bukatu**: 00:50:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Txirrindularitza

Laburpena:
Eibarko Bizikletako ordainsariak zelakoak ziren aipatzen du. Antolakuntzan zelan sartu zen kontatzen du. Bera hasi zenean, Aristondo zen lehendakaria.

28. Eibarrera etortzen ziren txirrindulariak

- **Erref**: AB-319/024
- **Iraupena**: 0:04:48. **Hasi**: 00:50:26. **Bukatu**: 00:55:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Txirrindularitza

Laburpena:
Txirrindulariek bizkortzeko zerbait hartzen zutela kontatzen du. Gero eta txirrindulari gehiago etortzen hasi ziren, hasierako edizioetan; ondoren, taldeak etortzen ziren eta ez zuen buruhausterik sortzen. Estazio kaleko hotelean eta Altzolan egoten ziren. Korrespontsal asko etortzen ziren. Txirrindulariak norbanakoen etxeetan ere geratzen ziren, ostatu hartuta.

29. Txirrindulari lasterketen antolakuntza eta dirua

- **Erref**: AB-319/025
- **Iraupena**: 0:02:19. **Hasi**: 00:55:14. **Bukatu**: 00:57:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Txirrindularitza

Laburpena:
Urtean bi lasterketa antolatzen zituzten: San Juanetan bat eta Eibarko Bizikleta. Antolakuntzarako dirua udaletxetik eta bizikleta lantegietatik lortzen zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-17

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com